

**СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ
ТА ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ**

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

**СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА
ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ**

Монографія

За загальною редакцією
доктора економічних наук, професора Л.І. Антошкіної

Бердянськ
2016

УДК 657.41:330.145
ББК 65.9(4Укр)26
С91

Рецензенти:

Жук В.М. доктор економічних наук, професор; член-кореспондент НААН, віце-президент Національної академії аграрних наук України, заслужений діяч науки і техніки України

Петрук О.М. доктор економічних наук, професор; завідувач кафедри фінансів і кредиту Житомирського державного технологічного університету

Шевчук В.О. доктор економічних наук, професор; проректор з науково-педагогічної та наукової роботи Національної академії статистики, обліку та аудиту

*Рекомендовано до друку
рішенням вченої ради Бердянського університету менеджменту і бізнесу
(протокол № 8 від 30.03.2016 року)*

С91 Сучасний стан та перспективи розвитку бухгалтерського обліку та економічного аналізу діяльності підприємств в Україні [Текст] : монографія / за заг. редакцією д-ра екон. наук Л.І. Антошкіної. – Бердянськ : Видавець Ткачук О.В., 2016. – 239 с.

ISBN 978-617-7291-54-0

Розглядаються теоретичні та практичні проблеми розвитку бухгалтерського обліку та економічного аналізу. Досліджуються напрямки розвитку бухгалтерського обліку та бухгалтерської професії, удосконалення методики обліку і економічного аналізу об'єктів бухгалтерського спостереження.

Значну увагу приділено питанням впливу бухгалтерського обліку на систему управління діяльністю суб'єктів підприємництва.

Видання рекомендоване для наукових співробітників, викладачів, аспірантів, студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів.

УДК 657.41:330.145
ББК 65.9(4Укр)26

© Авторський колектив, 2016
© Бердянський університет менеджменту і бізнесу, 2016
ISBN 978-617-7291-54-0

ЗМІСТ

Передмова	5
Розділ 1. Методологічні та аналітичні аспекти діяльності підприємств в Україні	
1.1. Объективные факторы роста спроса на креативный человеческий капитал и формы его профессионального обеспечения	7
1.2. Складники комплексної системи забезпечення економічної безпеки підприємства	26
1.3. Analiza taksonomiczna w ocenie zróżnicowania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w gospodarce Polski	31
1.4. Капіталізація та інвестиційні джерела корпоративного розвитку аграрного виробництва в Україні	40
1.5. Аналітичне забезпечення процесів оцінювання та управління активами підприємства як соціально-економічної системи	46
1.6. Екологічні аспекти ефективного використання мобільної сільськогосподарської техніки	53
1.7. Концепція методологічних та аналітичних методів управління підприємством на основі облікової інформації: бюджетування, моніторинг, контролінг	59
1.8. Особливості системи обліково-аналітичного забезпечення корпоративного управління	86
1.9. Сутнісна характеристика стратегічного аналізу діяльності будівельних підприємств	91
1.10. Эволюция инноваций в сфере образовательных услуг	96
Розділ 2. Облікове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання в Україні	
2.1. Місце соціальної відповідальності підприємства у теорії, предметі та меті бухгалтерського обліку	103
2.2. Концепція організації системи управлінського обліку на вітчизняних молокопереробних підприємствах з орієнтацією на центри відповідальності	110

2.3. Облікове забезпечення аналізу та контролю фінансових ресурсів вищих навчальних закладів	119
2.4. Задачі бухгалтерського обліку в сільському господарстві	127
2.5. Облік в сільському господарстві та МСФЗ	134
2.6. Окремі аспекти управлінського обліку розрахунків з покупцями	139
2.7. Проблеми організації обліку основних засобів та шляхи їх вирішення	146
2.8. Організаційні та методичні аспекти впровадження земельного аудиту в АПВ	152
2.9. Экологический аудит сельских территорий	160

Розділ 3. Інституційні засади ресурсного забезпечення діяльності підприємств

3.1. Kapitał intelektualny we współczesnych przedsiębiorstwach – istota, komponenty, modele pomiaru	167
3.2. Logistyczna obsługa towarów polskiego handlu zagranicznego (ze szczególnym uwzględnieniem obrotów polsko-ukraińskich)	172
3.3. Motywowanie jako funkcja zarządzania	178
3.4. Rozwój pracowników jako instrument zarządzania personelem w organizacji	188
3.5. The role of the staff in management of various workers – the perspective of an employee with disabilities	196
3.6. Rola parków technologicznych w kształtowaniu relacji kooperacyjnych w procesie upowszechniania innowacji	205
3.7. Взаємозв'язок зростання рівня життя та ефективності праці	212
3.8. Вплив персоналу на розвиток підприємства в контексті забезпечення його економічної безпеки	217
3.9. Роль аудиту персоналу в діяльності підприємства	224
3.10. Кластеризація підприємств як форма інтеграції регіональної економіки	229
Авторський колектив	237

ПЕРЕДМОВА

В умовах ринкових відносин виникають проблеми, пов'язані з управлінням підприємств. Для забезпечення чіткого управління роботою підприємств та інших комерційних структур необхідний вибір оптимальної політики підприємства щодо планування.

Зрозуміло, що створення ефективного виробництва товарів та послуг залежить від багатьох факторів. Стійка діяльність підприємства залежить як від внутрішніх можливостей ефективно використовувати ресурси, що перебувають у його розпорядженні, так і від зовнішніх умов, до числа яких належать податкова, кредитна, цінова політика держави та ринкова кон'юнктура.

Багато в роботі підприємства залежить від того, наскільки швидко та вірно воно буде орієнтуватися в морі ринкових відносин, наскільки безпомилково вибере собі ділових партнерів. Аналіз процесу управління набуває при цьому особливої необхідності. Разом з надійними та перевіреними аналітичними методами використовують немало й таких, які запозичені з практики країн Заходу.

Нові умови господарювання привели до виникнення багатьох завдань у сфері маркетингу, матеріально-технічного забезпечення, фінансової, виробничої та іншої діяльності, від точності, своєчасності та ефективності планування яких залежить конкурентоспроможність та стійкість підприємств як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

Дослідження показують, що управління основними напрямками діяльності підприємства – складний процес, який потребує розгляду та вивчення множини можливих інтерпретацій, порівнянь та зіставлень, кінцеві результати якого можуть мати лише необмежений або навіть імовірнісний характер. У кожному конкретному випадку такі інтерпретації є неформальними процедурами, які залежать від досвіду та знань спеціалістів-експертів.

Якщо проблеми планування діяльності підприємств в умовах переходу до ринкових відносин набули значної актуальності, то вони в тому чи іншому аспекті, в більшій чи меншій мірі звичайно ж присутні в багатьох працях як вітчизняних, так і зарубіжних економістів та фахівців-менеджерів.

Різноманітність факторів, які впливають на процес діяльності підприємства, дуже велика. Оскільки глобальний аналіз та облік усіх факторів неможливий, то на практиці обмежуються детальним вивченням даних звітності того підприємства, котре досліджується, які дають змогу визначити сукупність важливих характеристик його фінансового стану, таких як ліквідність, платоспроможність, прибутковість, ефективність використання активів, власні засоби.

У монографії вміщено праці, де основний акцент зроблено на процеси діяльності підприємств. Переважна частина статей відображає проблеми, які виникають при управлінні основними напрямками діяльності підприємства, та шляхи їх подолання.

Надруковані у монографії статті містять результати досліджень сучасного стану організації обліку, аналізу та контролю. Їх зміст має теоретичне і практичне значення. Вони можуть бути корисними студентам, науковим працівникам, працівникам організацій, підприємств, установ, які займаються даними проблемами.

1.5. Аналітичне забезпечення процесів оцінювання та управління активами підприємства як соціально-економічної системи

Принципова зміна підходів до оцінки активів підприємства акцентує увагу на комплексі аналітичних інструментів, орієнтованих на встановлення капіталізованої вартості, визначеної на основі ринкового попиту на товари, роботи, послуги. Відхід від традиційних, витратних, методологічних положень спонукав до розробки стратегій управління активами на основі як власних ресурсів, так і ресурсів ринку, що потенційно придатні до використання суб'єктами господарювання, і водночас в межах базових правових понять власності, розпорядження та користування не належать йому. На основі сукупності традиційних та новосформованих підходів, суб'єкти господарювання взаємно фінансують один одного через комерційне кредитування, емісію боргових зобов'язань, фінансовий лізинг, застосовують факторинг, франчайзинг тощо.

Складна процедура формування активів, забезпечення ефективності, дотримання оптимальної їх структури, вимагає необхідності аналітичного підходу до управління ними³². Останній реалізується в системі аналітичних показників оцінювання забезпеченості активами, ефективності їх використання, управлінських ризиків, витрат та потенційних ринкових альтернатив застосування. Практика засвідчує, що відсутність такої оцінки виступає причиною низької ефективності менеджменту активів, однією з передумов втрати фінансової стійкості, неплатоспроможності, зниження конкурентного потенціалу. В свою чергу, оцінка ефективності управління активами виступає основою обґрунтування стратегічних планів, фінансового та матеріально-технічного забезпечення, прийняття управлінських рішень. Таким чином, методологічна база та методичне забезпечення виступає однією з основ прийняття рішень щодо управління активами (рис. 1.7).

Зауважимо, що традиційні підходи відстоюють положення, відповідно яких доцільним є підтримання високого коефіцієнта співвідношення оборотних активів і основних засобів, що забезпечує високу ліквідність та низькі ризики неплатоспроможності. Водночас слід відмітити, що на рівні гіпотези допускаються і альтернативні варіанти, які потребують подальшого обговорення на предмет конвергенції управління активами у економічну інфраструктуру.

³² 1) Шматковська Т. О. Інформаційне забезпечення моніторингу управління активами підприємства в системі конвергенції його функціонування в економічну інфраструктуру / Т. О. Шматковська, Л. В. Олійник // Актуальні питання економічних наук : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 13-14 березня 2015 року). ISBN 978-617-7041-90-6. – У 2-х частинах. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2015. – Ч. 2. – С. 101 – 104.; 2) Шматковська Т. О. Деякі аспекти проблематики оцінювання ефективності формування та використання активів підприємства / Шматковська Т. О. // Перспективи розвитку економіки України : теорія, методологія, практика : матеріали XX Міжнар. наук.-практ. конф. (25 – 26 трав. 2015 р.) / відп. ред. Л. Г. Ліпич. – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – С. 204 – 206.

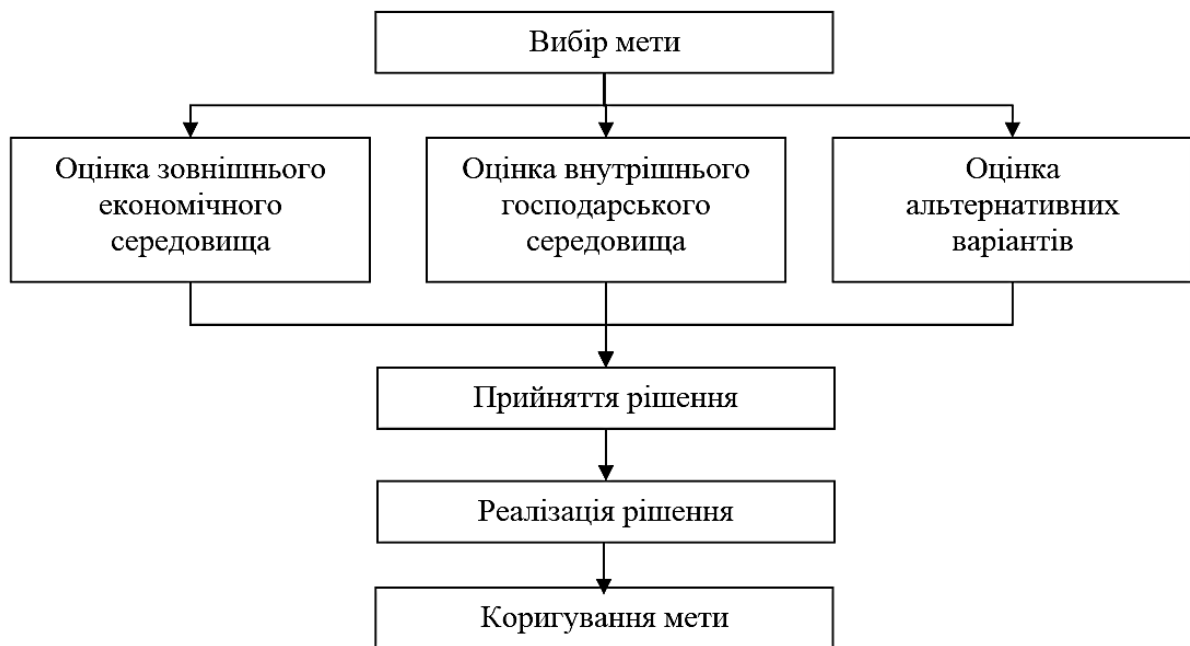

Рис. 1.7. Схема процесу прийняття рішень щодо управління активами підприємства

Джерело: авторська розробка

Як наслідок, у комплексі методичних процедур слід передбачити оцінку зовнішнього економічного середовища діяльності підприємства як соціально-економічної системи.

За результатами аналізу зовнішнього економічного середовища встановлюється спроможність підприємства застосовувати інструменти конвергенції в ресурсний потенціал національної економіки. Підставою для позитивних висновків виступає наявність ринкової інфраструктури і практики використання інструментів на ринку.

Іншою, не менш важливою складовою методичної процедури вироблення рішень, виступає діагностика внутрішнього середовища на предмет ефективності управління активами та потреби в окремих видах активів. В ході аналізу внутрішнього середовища визначають:

- характер технологічних процесів;
- запаси сировини та матеріалів;
- витрати на утримання та руху запасів;
- ефективність використання сировини та матеріалів, основних фондів, персоналу підприємства;
- можливості підприємства в профільній та непрофільній діяльності, включаючи нереалізовані можливості;
- обсяг активів як залучених, так і тільки підготовлених до використання у виробництві;
- здатність персоналу застосовувати активи, досвід спеціалістів підприємства розпоряджатися ними;

- відповідність системи управління формі підприємництва³³.

Співставлення результатів аналізу зовнішнього та діагностики внутрішнього господарського середовищ виступають основою оцінки альтернативних варіантів застосування традиційних підходів до управління активами підприємства чи інструментів конвергенції системи управління активами у інституційну систему національної економіки. Критерієм вибору з наявних альтернатив, як правило, виступає показник ефективності, що опосередковано свідчить про потенційні ефекти та упущені вигоди їх застосування.

В межах деталізації досліджуваної проблеми ефективність управління розглядається, як здатність:

1. Обрати оптимальний рівень і раціональну структуру оборотних активів за критерієм особливостей функціонування суб'єкта господарювання, де:

- обсяг оборотних активів, без врахування грошових коштів, має перевищувати або бути рівним кредиторській заборгованості за товарними операціями;
- дебіторська заборгованість на встановлену дату має бути нижчою або рівною сумі кредиторської заборгованості³⁴.

2. Вибрати оптимальні джерела формування оборотних активів, з урахуванням застосування оборотного капіталу та ризиків, що визначають фінансову стійкість і платоспроможність підприємства, де:

- оціночні коефіцієнти мають перевищувати або бути рівними оптимальним значенням;
- мінімальний обсяг чистого оборотного капіталу має становити не менше 10 % обсягу оборотних активів;
- за негативного значення чистого оборотного капіталу суб'єкт господарювання вимушений звернутись за кредитуванням;
- визначається забезпеченість підприємства оптимальним розміром грошових коштів для заданого обсягу виробництва та швидкості обертання активів;
- слід врахувати, що ефективне управління грошовими коштами досягається прискоренням їх надходження на рахунок підприємства, скороченням тривалості розрахунків за відвантажену продукцію, підвищенням ефективності короткотермінових фінансових інвестицій;
- завдання нарощення ефективності застосування грошових коштів досягається шляхом інвестування у високоліквідні фінансові інструменти або банківські депозити;

³³ Зачосова Н. Класифікація загроз сталості економічної безпеки компаній з управління активами / Н. Зачосова // Економіка. Фінанси. Право. – 2010. – № 3. – С. 7–12.

³⁴ Зелль А. Бизнес-план : инвестиции и финансирование, планирование и оценка проектов / А. Зелль / Пер. с нем. А. В. Игнатов, Е. Н. Станиславчик. – М. : Ось-98, 2002. – 283 с., С. 12.

– ефективність застосування грошових коштів досягається також за зниження витрат на їх утримання і зворотної конвертації короткотермінових фінансових інвестицій³⁵.

3. Дотриматись оптимального операційного і фінансового циклів за рахунок скорочення виробничого процесу, прискорення оборотності дебіторської та уповільнення кредиторської заборгованості³⁶.

4. Оптимізація моделі управління дебіторською заборгованістю, термінів іммобілізації фінансових ресурсів у сферу обігу, зниження тривалості обороту оборотного капіталу, проведення розрахунків з постійними партнерами шляхом періодичних платежів³⁷.

В свою чергу, серед критеріїв необхідно врахувати, що нарощення ефективності управління необоротними активами полягає у:

– формуванні необхідного рівня інтенсивності оновлення операційних необоротних активів за рахунок доцільного вибору амортизаційної політики;

– визначенні необхідного рівня оновлення операційних необоротних активів;

– виборі найбільш ефективних форм оновлення необоротних активів, на основі порівняння вартості оновлення в розрізі їх окремих груп³⁸.

На наступному етапі формалізації методичного забезпечення формування рішень щодо управління активами доцільно звернутись до методів оцінки. Водночас, актуальність проблематики щодо переоцінки вартості активів підприємства вимагає обрати підхід, за якого вони оцінюються в якості цілісного майнового комплексу.

Активи підприємства, як цілісного майнового комплексу, вимагають інших підходів до оцінки вартості, порівняно з оцінкою окремих їх видів. В ході здійснення означеної оцінки необхідно врахувати: трудомісткість формування господарського потенціалу підприємства; раціональність структури активів і їх здатність генерувати ефекти господарської діяльності; величину фізичного зносу і морального старіння; віддачу нематеріальних активів тощо³⁹.

Серед всього комплексу методів оцінювання вартості активів підприємства, як цілісного майнового комплексу, на практиці прийнято виділяти такі основні групи: балансової оцінки; оцінки вартості заміщення;

³⁵ Ізмайлова К. В. Аналіз джерел формування активів / К. В. Ізмайлова // *Фінанси України*. – 2005. – № 8. – С. 67–74., С. 64-71.

³⁶ Кондратьєва І. Методи керування фінансовими потоками / І. Кондратьєва // *Держава та регіони*. – 2008. – № 6. – С. 106–110., С. 109.

³⁷ Крайник О. П. Фінансовий аналіз / О. П. Крайник, З. В. Кленикова. – Львів-Київ, 2001. – 260 с., С. 169.

³⁸ Павловська О. В. Удосконалення методів аналізу фінансового стану підприємства / О. В. Павловська // *Фінанси України*. – 2000. – № 11. – С. 54–61., С. 55-60.

³⁹ Пліскус І. Й. Система моніторингу для фінансового прогнозу діяльності підприємства / І. Й. Пліскус // *Фінанси України*. – К. : Преса України, 2003. – № 4. – С. 35–44., С. 35-36.

оцінки ринкової вартості; оцінки майбутнього грошового потоку; оцінки на основі регресивного моделювання; експертних оцінок тощо⁴⁰.

Перевага вибору серед приведених альтернативних методів визначається можливістю здійснити оцінку з урахуванням особливих умов господарської діяльності підприємства (табл. 1.8).

Таблиця 1.8.

Систематизація методів оцінювання активів підприємства як цілісного майнового комплексу

№ з/п	Методи	Різновиди методів
1.	Метод балансової оцінки	Оцінка, що фактично відображається сукупною вартістю активів
		Оцінка за поновлювальною вартістю активів
		Оцінка за вартістю продуктивних активів
2.	Метод оцінки вартості заміщення	Оцінка за фактичним комплексом активів
		Оцінка з урахуванням гудвілу
3.	Метод оцінки ринкової вартості	Оцінка за вартістю, що котирується
		Оцінка за аналоговою вартістю
4.	Метод оцінки майбутнього чистого грошового потоку	Оцінка при незмінному обсязі чистого грошового потоку
		Оцінка за часом, що змінюється в обсязі чистого грошового потоку
5.	Метод оцінки на основі регресивного моделювання	Оцінка на основі внутрішніх чинників
		Оцінка з урахуванням зовнішніх чинників
6.	Експертний метод оцінки	X

Джерело: узагальнено на основі⁴¹.

Вважаємо, що на особливу увагу заслуговує метод оцінювання активів на основі вартості заміщення з урахуванням гудвілу. Він суттєво доповнює змістовні оцінки вартості активів за рахунок невідображених у балансі нематеріальних активів, що роблять значний вплив на формування господарських ефектів.

Такі активи відносяться до гудвілу і визначаються як сума витрат на підготовку і підвищення кваліфікації кадрів, рекламу і маркетингові

⁴⁰ 1) Растяпін А. В. Максимізація прибутку підприємства / А. В. Растяпін, С. П. Бубенко // Фінанси України. – 2012. – № 2. – С. 19–21.; 2) Репіна І. М. Активи підприємства : таксономія, діагностика та управління : монографія / Репіна І. М. – К. : КНЕУ, 2012. – 274 с., С. 43; 3) Скотт М. Фактори стоимости : Руководство для менеджеров по выявлению рычагов создания стоимости. – М. : «Олимп-Бизнес», 2005. – 432 с., С. 213-214.

⁴¹ Грачев А. В. Анализ и управление финансовой устойчивостью предприятия / А. В. Грачев. – М. : «ДИС», 2002. – 208 с., С. 106-108.

дослідження, утримання дослідницьких підрозділів підприємства тощо, тобто інвестиції на створення нематеріальних активів невідображені в балансі. Водночас, слід мати на увазі, що приведені нематеріальні активи, відділені від господарського процесу підприємства, не мають вартості, і становлять інтерес виключно в якості джерела формування синергетичного ефекту.

Даний метод забезпечує найбільш точне оцінювання вартості активів, пов'язане як з рівнем прибутку, генерованим активами, так і з надприбутками, сформованими за рахунок синергетичного ефекту господарської діяльності. Разом з тим, недоліками методу є застосування середніх ринкових показників рентабельності та ймовірні розходження в залежності від методу розрахунку гудвілу.

Ринкову вартість активу підприємства можливо визначити на основі методів оцінки ринкової вартості цілісного майнового комплексу, що ґрунтується на ринкових індикаторах цін купівлі-продажу аналогічної сукупності активів.

Означений метод достатньо привабливий в інституційно розвиненій економіці, проте може бути застосований лише для підприємств корпоративної форми власності. На додаток до обмежень, слід пам'ятати, що котирування акцій можуть значно коливатись під впливом кон'юнктури фондового ринку, що не пов'язана зі зміною споживчих властивостей активів.

Різновидом попереднього методу виступає оцінка за аналоговою ринковою вартістю, де розрахунки проводяться на основі цін купівлі-продажу аналогічних цілісних майнових комплексів. Критерієм вибору підприємства-аналогу виступає галузева приналежність, регіональне розміщення, розмір, склад та структура активів, стадії життєвого циклу тощо. Оцінка на основі аналогової вартості здійснюється на основі таких етапів:

- на першому етапі визначаються параметри вибору підприємств-аналогів;
- на другому етапі формується попередній перелік підприємств, що потенційно здатні виступати аналогами оцінюваного суб'єкта господарювання;
- на третьому етапі проводиться порівняння підприємств-аналогів за параметрами оцінювання, з подальшим розрахунком коригувальних коефіцієнтів за порівнюваними параметрами;
- на четвертому етапі оцінюється вартість аналогічних комплексів, що з урахуванням корегувальних коефіцієнтів, які враховують відмінності між оцінюваним підприємством та аналогом, надають значення вартості активів, як цілісного майнового комплексу⁴².

⁴² Любушин Н. П. Аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства / Н. П. Любушин. – М : Юніті, 2003. – 471 с., С. 167.

Обмеження застосування останнього методу полягають у складності підбору підприємства-аналога.

Метод оцінки на основі регресивного моделювання ґрунтується на застосуванні багатofакторних математичних моделей, з допомогою яких прогнозується кон'юнктура фінансового ринку. Різновидом оцінки, на основі застосування математичних методів, слугує оцінка на основі внутрішніх чинників. Вказана оцінка вимагає прогнозування вартості активів з допомогою багатofакторних регресійних моделей, чинниками яких виступають параметри господарської діяльності підприємства.

Іншим методом на основі економіко-математичного моделювання вважається оцінка з урахуванням зовнішніх чинників, що ґрунтується на включенні в регресивну модель поряд із внутрішніми чинниками, чинників зовнішнього середовища кон'юнктурного характеру.

Перевагою застосування регресійних методів є підбір чинників, що детермінують з кон'юнктурою ринків підприємства, і, відповідно, опосередковано детермінують з ефектами господарської діяльності.

Разом з тим, часто застосовуваним є експертний метод, обґрунтування щодо використання якого обумовлюється неможливістю врахування в ході розрахункових операцій чинників формування вартості активів підприємства. В ході проведення експертного оцінювання використовуються досвідчені в обраній сфері аналізу фахівці, що поряд з кількісними методами, здійснюють аналіз за якісними параметрами таких напрямів діяльності підприємства, як конкурентна політика, технологічний розвиток, фінансовий стан тощо. Найбільш прийнятним є використання експертних засад для забезпечення оцінювання активів унікальних цілісних майнових комплексів.

Підсумовуючи зауважимо, що жоден з потенційно придатних для оцінювання активів метод не гарантує повноцінного результату. З цієї причини доцільним є здійснення оцінки за кількома найбільш обґрунтовано придатними методами з огляду на мету, доступний оціночний інструментарій, здатний наблизити оцінку до реального значення вартості активів підприємства як соціально-економічної системи.

На нашу думку, безумовний пріоритет в застосуванні належить методам оцінки за фактичним комплексом активів та оцінці з урахуванням гудвілу, в межах яких існує можливість врахувати ефект від заміни застосовуваних підприємством активів на інструменти конвергенції підприємства в інституційну систему економіки, зокрема в межах додаткових ефектів від оренди та лізингу устаткування, гудвілу на основі франчайзингових угод, відкриття кредитних ліній тощо.

Порівняння доцільності заміни активів підприємств на ресурси та ринкові ефекти визначається на основі двох альтернативних ситуацій:

– по-перше, за відсутності альтернативних варіантів формування активів господарської діяльності;

– по-друге, порівняння ефективності від використання в структурі активів власних та залучених ресурсів.

Оціночні показники ефективності визначаються на основі традиційного підходу – порівняння господарських ефектів до витрат на їх формування. При цьому, проведення порівняння вимагає врахування додаткових ризиків від застосування у складі активів власних ресурсів у формі фізичного, морального та економічного зносу, зниження платоспроможності за відволікання з обігу частини інвестиційних ресурсів, зниження ліквідності та платоспроможності. Застосування залучених ресурсів на основі лізингових схем, франчайзингу, контокорентних кредитів та овердрафту вимагає потенційного ризику втрати керованості забезпечення активами в умовах економічних криз та викликаних ними наслідків зниження ефективності інституційної системи економіки.

1.6. Екологічні аспекти ефективного використання мобільної сільськогосподарської техніки

Гострота проблеми взаємодії природи і суспільства зумовила необхідність екологізації господарської діяльності людини та охорони навколишнього середовища. Одним із важливих елементів системи управління якістю навколишнього середовища є екологічний аудит, орієнтований на забезпечення екологічної безпеки сільськогосподарської техніки при експлуатації. Досягнутий рівень розвитку техніки характеризується великою залежністю від використаних видів палива.

Трактори й самохідні сільськогосподарські машини – специфічні забруднювачі навколишнього середовища. Тракторні двигуни викидають в атмосферу як нормовані (оксид вуглецю, вуглеводні СН, оксиди азоту NO₂, сажу, диоксид сірки SO₂ і сполуки свинцю РЬ), так і ненормовані шкідливі речовини, у тому числі альдегіди та інші канцерогенні вуглеводи. В наслідок чого забруднюються орні землі й водойми, знищуються ґрунтова флора й фауна. Саме це зумовлює шукати шляхи зменшення безпеки експлуатації сільськогосподарської техніки. Щорічні викиди в атмосферу в сільському господарстві складають 9.4. тис. т.

В даний час в сільському господарстві України використовується понад півмільйона тракторів і комбайнів, а сумарна потужність їх двигунів – близько десяти мільйонів кіловат. Одночасно із зростанням енергонасиченості галузей АПК значно зростає потреба в якісних нафтопродуктах. Згідно нормативної документації дизельне паливо не повинне містити механічних домішок і води. Але збільшення кількості механічних домішок і води спостерігається на всьому шляху застосування палива.

Основними джерелами забруднення дизельного палива в період зберігання і експлуатації є атмосферна волога та пил технологічного

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ:

- Антошкін Вадим Костянтинович**, к.е.н., доцент,
Бердянський університет менеджменту і бізнесу – п. 1.2.
- Антошкіна Лідія Іванівна**, д.е.н., професор,
Бердянський університет менеджменту і бізнесу – п. 1.1.
- Бенько Микола Миколайович**, д.е.н., професор,
Київський національний торговельно-економічний університет – п. 2.2.
- Білоус Яна Юрївна**, асистент,
Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля – п. 3.8.
- Вороновська Зоя Сергіївна**, аспірант
Бердянський університет менеджменту і бізнесу – п. 2.9.
- Вороновський Богдан Игоревич**, магістр права, генеральний директор
асоціації восточно-європейських університетів, г. Москва, Росія – п. 1.10.
- Вороновська Олена Володимирівна**, к.е.н., доцент,
Таврійський державний агротехнологічний університет – п. 2.4.
- Вороновський Ігор Богданович**, к.т.н., доцент,
Таврійський державний агротехнологічний університет – п. 1.6.
- Зима Юлія Петрівна**, к.е.н., доцент,
Київський національний торговельно-економічний університет – п. 1.8.
- Король Світлана Яківна**, к.е.н., доцент,
Київський національний торговельно-економічний університет – п. 2.1.
- Левченко Ольга Петрівна**, к.е.н., доцент,
Таврійський державний агротехнологічний університет – п. 2.7.
- Макода Світлана Леонідівна**, к.е.н., доцент,
Національний університет біоресурсів і природокористування – п. 2.5.
- Мошковська Олена Анатоліївна**, к.е.н., доцент,
Київський національний торговельно-економічний університет – п. 2.2.
- Олійник Лариса Володимирівна**, к.е.н.,
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ – п. 1.5.
- Олійник Олег Олександрович**, к.е.н., доцент,
Бердянський університет менеджменту і бізнесу – п. 1.7.
- Олійник Тетяна Іванівна**, к.е.н., доцент,
Бердянський університет менеджменту і бізнесу – п. 1.7.
- Откаленко Олена Миколаївна**, аспірант,
Київський національний торговельно-економічний університет – п. 2.3.
- Пятак Ігор Володимирович**, аспірант,
Бердянський університет менеджменту і бізнесу – п. 3.10.
- Рунчева Наталя Вікторівна**, к.е.н., доцент,
Бердянський університет менеджменту і бізнесу – п. 1.4.
- Сахно Людмила Анатоліївна**, к.е.н., доцент,
Таврійський державний агротехнологічний університет – п. 2.8.

- Синяєва Людмила Василівна**, д.е.н., професор,
Таврійський державний агротехнологічний університет – п. 3.9.
- Сопко Валерія Василівна**, д.е.н., професор,
Київський національний торговельно-економічний університет – п. 1.8.
- Цегельник Ніна Іванівна**, здобувач,
Житомирський національний агроекологічний університет – п. 2.6.
- Шматковська Тетяна Олександрівна**, к.е.н., доцент,
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки – п. 1.5.
- Юрченко Юлія Олександрівна**, к.е.н., доцент,
Київський національний університет будівництва і архітектури – п. 1.9.
- Ярчук Ангеліна Володимирівна**, аспірант,
Таврійський державний агротехнологічний університет – п. 3.7.
- dr Monika Bednarczyk**,
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim³⁸⁰ – п. 3.1.
- dr Marcin Cywiński**,
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim – п. 3.6.
- dr Krzysztof Czyrka**,
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim – п. 3.5.
- dr Grzegorz Drozdowski**,
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim – п. 3.4.
- prof. zw. dr hab. Włodzimierz Januszkiewicz**,
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim – п. 3.2
- dr hab. prof. US Janusz Korol**
Uniwersytet Szczeciński w Szczecinie³⁸¹ – п. 1.3
- dr Albin Skwarek**,
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim – п. 3.3.
- dr Przemysław Szczuciński**,
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim – п. 1.3
- dr Agnieszka Wala**,
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim – п. 3.6.

³⁸⁰ Вища державна професійна школа ім. Якуба з Парадижа у Гожуві Велькопольському

³⁸¹ Щецинський університет

Наукове видання

**СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ**

Монографія

За загальною редакцією
доктора економічних наук, професора Л.І. Антошкіної

Мовою оригіналу

Оригінал-макет, дизайн обкладинки – І.В. Комарова

Підписано до друку 28.04.2016.
Гарнітура «Times New Roman». Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Друк цифровий. Ум.-друк. арк. 16,96. Обл.-вид. арк. 14,58.
Наклад 150 прим. Зам. № 171

Видавництво та друк Ткачук О.В.
71100, Запорізька обл., м. Бердянськ, вул. Кірова, 52/49, 53
Тел. (097) 918-66-41, (066) 106-29-93;
e-mail: Tizdat@gmail.com <http://izdatelstvo.at.ua>
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного
реєстру видавців, виготовників і розповсюджувачів видавничої
продукції
ДК № 3377 від 29.01.2009 р.